

[Axel Kristensen.]

tror. Vi er som regel nogle år bag efter Amerika, og skal vi tage ved lære af, hvad der er sket derovre, så står vi foran et uhyre behov for byggeri. Om nogle år, når fjernsynet og bilbehovet stagnerer — der hører ikke op med at være et behov, men der opstår en delvis mætning af behovet — kan vi heldigvis regne med, at købekraften kaster sig over boliger, således som det er sket i Amerika. Derfor haster det med at få den fornødne arbejdskraft overført til byggeriet og at få en rationalisering af byggeriet bragt til virkelig at slå igennem ved hjælp af konkurrence.

Ministeren talte om moderne byggemetoder o. s. v., men de slår da ikke igennem, så længe man begrænser byggeriet til det, der kan udføres efter de gamle metoder. Der skal da være et behov for disse nye metoder for at få folk til at investere kapital i de fabrikker, der skal fabricere materiale og anskaffe maskiner dertil. Det er ikke alene dygtigheden hos erhvervslivets folk, der gør, at man rationaliserer, men for det jævne, almindelige erhvervsliv er det behovet for, nødvendigheden af at foretage forandringer, og når man bestandig griber ind og begrænser, så sker den udvikling ikke, der skal ske.

De forhold, vi har haft gennem cirka 10 år, hvor vi skiftevis forcerede og standsede boligbyggeriet, har haft overordentlig skadelige virkninger på de øvrige erhverv. Først sker der ved en pludselig forøgelse af påbegyndelsen af byggeriet det, at der opstår en tilsyneladende mangel på alt det, industrien producerer til brug i byggeriet, og da der bliver en vis leveringstid på disse varer, så snart behovet stiger, opstår der samtidig angstelse for, at man ikke skal kunne fremskaffe tingene, når man skal bruge dem, og så begynder man pludseligt at afgive ordrene tidligere, end man ellers ville have gjort. Der lægges dermed et stort pres på de pågældende virksomheder og værksteder, og disse tvinges til ekstra antagelser, til overarbejde, hvorved lønningerne og priserne stiger, og ikke alene på byggepladserne, men også hos leverandørvirksomhederne. Højkonjunkturer synes at sætte ind, og forbrugsproduktionen stiger voldsomt. Men så viser det sig, at der

alligevel ikke kan bygges mere end sædvanligt, ikke mere end der er murer- og tømmersvende til; man bygger ikke væsentligt mere, end man gjorde før, snarere mindre. De uheldige forhold med hensyn til arbejdskraften sætter jo nemlig grænsen for, hvor meget der kan bygges, og under disse forhold går tempoet ned. Når der så er gået nogen tid, viser det sig, at leverandørvirksomhederne godt kunne have klaret deres opgave med den normale besætning, men nu er lagrene blevet for store, og så må man gå ned under den normale beskæftigelse.

Dette er noget, jeg har oplevet gang på gang i det praktiske erhvervsliv. Jeg kan prøve at forklare dem, der skal have disse varer, at der bliver ikke brug for mere end det, de plejer at få. Ja men hvis vi ikke vil påtage os leverancen, så køber de i udlandet. Derfor pisker vi sommetider vor besætning op til 3-4 gange det normale niveau, og i løbet af et fjerdingår måske skal vi så ned igen på det halve. Så har det kostet formuer og været ødelæggende for mange gennem denne for stærke svingning i beskæftigelsen, som har medført større arbejdsløshed end nødvendigt. Man har fået hævet løn og priser, men vi har ikke fået bygget mere.

Det er virkningerne af den førte bolig- og arbejderpolitik, og derfor var det rigtigt at forlade statsherredømmet over byggeriet. Men det var ikke nok. Opgaven at skaffe flere, bedre og billigere boliger til befolkningen klares nemlig ikke alene ved den private finansiering, selv om denne er en væsentlig ting, den bliver først klaret, når arbejdet bliver givet så frit, at den ufaglærte, når der er mangel på faglærte, må udføre de dele af arbejdet, han nogenlunde hurtigt kan lære at udføre; der er ikke tale om omskoling i årevis, men kun om en kort periode. De nye metoder trænger heller ikke igennem, hvis man ikke med rimelighed kan anvende arbejdskraft til dem, uden at det med djævelens vold og magt skal koste det samme, som det har kostet før.

Læg så mærke til, at trods den skete rationalisering er byggekapaleteten i Danmark ikke vokset synderligt. Alle andre steder producerer vi væsentligt mere pr.